

Osloregionens høringsinnspill Prop.1 S (2022–2023) fra Klima- og miljødepartementet

Innledning

Osloregionen interkommunalt politisk råd (IPR) takker for muligheten til å gi høringsinnspill til statsbudsjett for 2023 fra Klima- og miljødepartementet. Osloregionen IPR er et strategisk samarbeid som består av 64 kommuner inkludert Oslo kommune. Osloregionen jobber for at regionen skal være bærekraftig og internasjonalt konkurransedyktig og med en ambisjon om å være Europas ledende hovedstadsregion innenfor klima og miljø. Regionen har til sammen ca. 2,2 millioner innbyggere, har over 40 % av Norges befolkning og består av integrerte bolig- og arbeidsområder med 44 % av arbeidsplassene (NIBR-rapport 2021-17).

Regionen står for ca 22 % av de totale utslippene i Norge og 50 % av de nasjonale klimautslippene innen veitrafikk (Miljødirektoratet, kommunefordelte utslippstall for 2020). Osloregionen kan i kraft av sin størrelse bidra betydelig til å nå nasjonale klimamål.

En grunnide i Osloregionen IPR er en flerkjernet utvikling, med vekt på utvikling av byer og tettsteder på Østlandet, basert på deres fortrinn. Dette innebærer å bygge opp under sterke næringsklynger og utvikle attraktive steder, samt vern av dyrket mark og grønne områder. Det er avgjørende med et transportsystem som binder regionen sammen og legger til rette for effektiv og miljøvennlig transport av personer og varer, både innen regionen, til resten av Norge, og til utlandet.

I høringsinnspill til Klima- og miljødepartementets del av statsbudsjettet for 2023 vil Osloregionen IPR fokusere på følgende hovedpunkter:

- Innledende kommentarer til «Grønn bok», Regjeringens klimastatus og -plan
- Virkemidler for reduksjon i klimagassutslipp innen veitransporten, spesielt for tyngre kjøretøy og anleggsmaskiner
- Klimasatsordningen
- Oppfølging av tiltaksplan for Oslofjorden

Innledende kommentarer om Regjeringens klimastatus og –plan

Osloregionen IPR vil gi ros til Regjeringen for fremleggelsen av klimastatus og –plan og klimabudsjett som et nytt styringssystem i klimaarbeidet. Mange av Osloregionens medlemmer har innført klimabudsjett som styringssystem som sikrer at klima får en sentral plass i styringen av kommunen i budsjettprosess, rapportering og etatsstyring. Osloregionen IPR har tidligere gitt innspill til Nasjonal Transportplan 2022-2033 om at å bidra til at klimamålene nås må være ikke bare et mål, men et premiss for innretningen og prioriteringer i NTP. Osloregionen IPR vil anbefale at det nye styringssystemet blir førende for arbeidet med NTP 2025-2036, i ulike sektorer og fremtidige budsjettprosesser. Det er avgjørende at alle statsråder med sine sektorer har et eierskap til Regjeringens klimabudsjett.

Ladestrategi og infrastruktur for nullutslipp og biogass tyngre kjøretøy og anleggsmaskiner

Osloregionen IPR ga i april innspill til regjeringens ladestrategi. I vårt innspill ble det understreket at strategien bør omfatte mer enn batterielektriske løsninger. Strategien må svare på behovet for et nasjonalt løft for infrastruktur for hurtiglading, men også løsninger for andre utslippsfrie energibærere som biogass og hydrogen. Regjeringens ladestrategi står omtalt i Samferdselsdepartementets budsjettokument. Osloregionen IPR vil også ta dette opp overfor energi- og miljøkomiteen og påpeke behovet for at det settes av midler til oppfølging av strategien og andre virkemidler. For å nå utslippsmål for tungtransporten er det avgjørende at det settes av midler til infrastruktur til ladestasjoner og fyllestasjoner for biogass og støtteordning for kjøp av kjøretøy. Samtidig må det fremdeles investeres i tiltak som øker godsoverføring på bane, som terminalutvikling, godstilsvinger og elektrifisering.

I kunnskapsgrunnlag til ladestrategien ble det påpekt at tilgang til arealer for infrastruktur er en barriere for omstilling for tungtransporten, der kommuner som arealmyndighet har en viktig rolle. Osloregionen IPR og Østlandssamarbeidet har startet et felles prosjekt, med støtte fra Klimasatsordningen, med mål om å bidra til raskere etablering av energistasjoner. Kommuner og fylkeskommuner ønsker å gjøre sin del av jobben med grønn omstilling av næringstransporten

Osloregionen IPR ber Stortinget følge opp at det tilbys støtteordninger hos Enova for ladeinfrastruktur og fyllestasjoner og støtteordninger for anskaffelse av kjøretøy.

Osloregionen ber også Stortinget følge opp at man også inkluderer utvikling av lade- og fylleinfrastruktur for anleggsmaskiner. Bygg- og anleggsindustrien har høye klimagassutslipp, men stadig flere offentlige og private utbyggere ønsker overgang til fossilfrie og utslippsfrie løsninger.

Klimasatsordningen

Regjeringen har i sitt budsjettforslag ikke funnet rom for videreføring av Klimasatsordningen. Osloregionen IPR har tidligere i sine innspill til Klimakur 2030 og Klimaplan 2021-2030 fremhevet betydningen av Klimasats. For å lykkes med å nå nasjonale klimamål er det avgjørende at kommunene bidrar med sine virkemidler og sin rolle som lokal samfunnsutviklingsaktør. I dag er Klimasats en av få nasjonale virkemidler som positivt fremmer klimatililtak i kommunene og fylkeskommunene. Klimasats er en kostnadseffektiv ordning for å drive fram konkrete klimaprojekter. I tillegg til at økonomisk drahjelp er viktig, sikrer Klimasats at det gjøres en årlig vurdering av nye klimatililtak, at tiltakene prioriteres og at samarbeid om prosjekter og i nettverk på tvers av kommuner og regioner fremmes. Osloregionen IPR mener klimasatsordningen er en støtteordning som har stor effekt for den enkelte prosjekteier, men som også gir store ringvirkninger med klimakutt gjennom erfaringsdeling mellom kommuner og fylkeskommuner. Dersom ordningen blir avvirket vil det ventelig true prioriteringen av klimaarbeidet i kommunene, særlig i mindre kommuner med begrensede ressurser til slikt arbeid.

Stortinget bør fastslå at Klimasats skal videreføres til 2030, med flere utlysninger i året og med en vesentlig høyere økonomisk ramme.

Miljøtilstanden i Oslofjorden, vann og vassdrag

Helhetlig tiltaksplan for en ren og rik Oslofjord med et aktivt friluftsliv ble lagt fram av regjeringen Solberg den 30. mars 2021, der det slås fast at tilstanden for livet i Oslofjorden er svært alvorlig. Tiltaksplanen følges opp av Støre-regjeringen, der statsministeren og klima- og miljøministeren har vist stort engasjement i saken. Vi viser også til ordføreroppøpet «Ordførere for Oslofjorden» som styret i Osloregionen IPR støtter. Osloregionen IPR har overfor Klima- og miljødepartementet foreslått ordførere som nå er medlemmer av Oslofjorderådet.

En av hovedårsakene til miljøtilstanden i fjorden er utslipp fra kommunalt avløp. Her er utfordringen utslipp fra avløpsanlegg fra hele nedbørsfeltet til Oslofjorden. Investeringer i avløpsanlegg er svært krevende for kommunene. Stortinget bør be regjeringen utrede mulige finansieringsmodeller for opprustning og nitrogenrensing i avløpssektoren. Dette var også en del av ordføreroppropet nevnt over.

De politiske samarbeidsorganisasjonene Osloregionen, med kommuner som medlemmer og Østlandssamarbeidet, med fylkeskommuner som medlemmer, har begge fattet vedtak om å følge opp tiltaksplanen og innsatsen for bedring av miljøtilstanden i Oslofjorden. Fylkeskommunene og kommunene har viktige oppgaver i vannforvaltningen. Det er utarbeidet ambisiøse, oppdaterte vannforvaltningsplaner for alle landets vannregioner. Oppfølging av vannforvaltningsplanene for Østlandet vil bidra til tiltak for en bedre Oslofjord. Her må det gjennomføres tiltak i hele Oslofjordens nedbørsfelt for å nå målene for fjorden. Det lokale forvaltningsnivået og dedikerte vannområdeledere er viktig for å lykkes. Vi mener det er svært uheldig at bevilgningen til generell vannforvaltning reduseres med over 20 millioner i forslaget til statsbudsjett for 2023.

Vi ber Stortinget følge opp slik at bevilgning til vannforvaltning og tilskudd til lokale vannmiljøtiltak opprettholdes, eller aller helst økes.